

ARXIU PARROQUIAL DE SANTA MARIA DEL PI

APSMP

CATÀLEG LLEGAT BERTROLÀ

CODI DE REFERÈNCIA:	CAT APSMP 101 02.02.02.03 02
NIVELL:	Subèrie
TÍTOL:	Llegat Bertrolà
DATES:	1554-1683
VOLUM I SUPORT:	0.3 m.l. (3 unitats d'instal·lació), paper
NOM DEL PRODUCTOR:	Llinatge Bertrolà-Calders

HISTÒRIA ARXIVÍSTICA:

La documentació continguda en aquesta sèrie és la corresponent a la gestió del llegat que el mercader ennoblit de Barcelona Melcior de Bertrolà deixà als seus fills i la posterior evolució d'aquest llegat fins arribar a mans de la Comunitat del Pi.

El productor inicial de la documentació Melcior de Bertrolà va fer testament el dia 13 de juny de 1600 nomenant hereu universal al seu fill primogènit Bernat, donzell de Barcelona. El llegat incloïa diverses cases a Barcelona, censos i terres al Vallès així com una important torra amb un molí a Horta, al lloc de Sant Genís dels Agudells. Bernat va contreure matrimoni amb Eugènia de Calders, filla de Carles de Calders i Vilafranca, senyor de Llanera i farà testament l'any 1624 a favor dels seus fills Carles i Melcior, instituint marmessor al seu sogre. Melcior de Bertrolà i de Calders va ser nomenat Sergent Major de la Vegueria de Tarragona l'any 1638 durant la Guerra contra França i probablement morí ajusticiat per les tropes castelleses del Marquès de los Vélez en el dramàtic episodi del setge de Cambrils (12-desembre de 1640) durant la Guerra dels Segadors. La historiografia ha considerat tradicionalment al seu germà Carles de Bertrolà i de Calders el protagonista dels fets i la persona ajusticiada junt amb els jurats i el governador de la Vila, cosa que la documentació conservada en aquesta sèrie desmenteix totalment, donat que Carles de Bertrolà i de Calders, hereu del senyoriu de Llanera, produí nombrosa documentació amb data posterior a 1640 i es conserva un encant dels seus bens pel qual es pot deduir la data de la seva mort a l'entorn de 1653.

Finalment els hereus de Carles i Melcior de Bertrolà cedeixen la totalitat del llegat a la Comunitat de Santa Maria del Pi mitjançant una *datio in solutum* datada el 24 d'abril de

1661, fent, la comunitat, acte de possessió de les cases i de la torre de Sant Genís l'endemà dia 25. Tota la documentació relativa al llegat i les propietats passà d'aquesta manera a estar integrada a l'arxiu de la Reverenda Comunitat. Posteriorment a la Guerra Civil, l'arxiver Mn. Joan Miralles va descriure la sèrie a l'arxiu com si fos una causa pia, la qual cosa ha estat corregida en el darrer inventari realitzat a partir de 2011, integrant la documentació en una subsèrie dins de la sèrie de bens de la Comunitat.

ABAST I CONTINGUT:

La documentació inclosa en la sèrie abasta de l'any 1554 fins l'any 1664. És tracta de la documentació produïda per la gestió de l'herència de Melcior Bertolà, mercader i cavaller de Barcelona i de les dues generacions de successors, fins a arribar a mans de la Reverenda Comunitat de Preveres del Pi l'any 1661. Inclou nombrosa documentació notarial (testaments, violaris, censos i censals), comptes i rebuts, així com documentació legal i financera. Destaquen els inventaris i encants de l'herència pel que fa a les propietats immobiliàries de Barcelona, del Vallès i de Sant Joan d'Horta (St. Genís), així com els comptes del Dret de Bolla a Tortosa que va administrar Melcior de Bertolà (1587-1596).

Val a dir que la rellevància de personatges com Carles de Bertolà i de Calders i del seu oncle avi Carles de Calders i Vilafranca, senyors del Castell de Llanera i castlans de Montblanc, fan aquesta subsèrie d'especial interès.

CONDICIONS D'ACCÉS: Lliure

BIBLIOGRAFIA:

BACH I RIU, Mn. Antoni. «El Castell de Llanera» Miscel·lània Cerverina 15 (2002) pp. 11-29

«Memorial histórico español: colección de documentos, opúsculos y antigüedades que publica la Real Academia de la Historia» Tomo XXI Ed: Imprenta y fundición de Manuel Tello. Madrid 1889 p. 197.

SERRA I PUIG, Eva (coordinació) «Els llibres de l'ànima de la Diputació del General de Catalunya (1493-1714)» Memòries de la secció històrico-arqueològica, XCIX vol. 1 Ed: IEC. Barcelona 2015.

AUTORIA I DATES: Jordi Sacasas, Joan Sardà, Antoni Albacete, 08/12/2019.

Unit. Inst.	Camisa	Títol	Data	Nº. ordre antic
C747	1	Memorial de comptes per diferents conceptes	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	2	Comptes d'Antoni Bordoy, pagès de Llinàs, per la venda d'un cabrit i altres conceptes	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	3	Comptes de Pere Pau Lloses dels deutes d'Eugènia Bertrolà	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	4	Compte dels pagaments d'Eugènia Bertrolà a Pere Pau Lloses en relació a uns plets realitzats	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	5	Memorial de deutes de la senyora Eugènia Bertrolà a diferents persones	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	6	Sebastià Xiquit, rector de Llinàs, consigna rebut de Joan Puigol? de Cardedeu a favor de Bertrolà	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	7	Afrontacions d'unes terres a la parròquia de Llinars del Vallès, propietat del sr. Bertrolà	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	8	Compta de la sepultura d'Eugènia Bertrolà	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	9	Bernat Bertrolà demana una sèrie de condicions per un establiment d'una casa al carrer de l'Esquirol?	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	10	Comptes que esmenten uns censos sobre unes terres a prop d'Horta, en el camí que va a Barcelona	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	11	Inventari de la roba de lli i seda, i joies d'argent i or de Bernat Bertrolà "que era dins un cofre"	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	12	Comptes del lloguer de la casa del costat del Fossar de Sant Cugat del Rec	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	13	Còpia del memorial dels bens, censos i censals que Bernat Bertrolà deixa de la comunitat de Sant Joan de Jerusalem per aniversaris	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	14	Comptes d'una actuació judicial	S. d. (segle XVII)	Miralles III-I-353
C747	15	l'Arxiver de Sant Joan de Jerusalem de Barcelona certifica i fa relació dels censos i censals propietat de dona Isabel de Reguera esposa de Carles de Calders i Vilafranca	S. d. (1653)	Miralles III-I-353
C747	16	Rendes obtingudes del Pi en la Herència de Bernat Bertrolà	S.d.(1661-1683)	Miralles III-I-353
C747	17	Inventari de Censos i Censals de Melcior Bernat Bertolà	S.d.(1554-1624)	Miralles III-I-353
C747	18	Censal a favor de Bernat Bertolà i venda de censal de Gabriel Janer	1561-06-10	Miralles III-I-353
C747	19	Acta d'establiment (compra) de les cases c/ Vigatans (cotoners) de Bertrolà	1570-02-28	Miralles III-I-353

Unit. Inst.	Camisa	Títol	Data	Nº. ordre antic
C747	20	Establiment de la Comunitat del Pi com Hereus de Bernat Bertrolà d'un cens a Silvestre Vintró	1581-01-19	Miralles III-I-353
C747	21	Dotalia del beneficiari 3er de Santa Tecla de la seu amb terres d'Angela Llonch	1582-07-13	Miralles III-I-353
C747	22	Memorial del que manca saber dels bens a Llinars del Vallès de l'Heretat Bertrolà.	1598-11-22	Miralles III-I-353
C747	23	Testament de Melcior Bertrolà a favor de Bernat Bertrolà	1600-06-13	Miralles III-I-353
C747	24	Debitori de 100 lliures a favor de Sebastià Xiquit, rector de Llinars	1601-05-25	Miralles III-I-353
C747	25	Deutes Sebastià Xiquit de Llinars i Joan Punyol de Cardedeu	1602-05-23	Miralles III-I-353
C747	26	Sebastià Xiquit rector de Llinars del Vallès reconeix haver rebut diners en concepte de Misses i altres de Melcior Bertrolà	1602-06-27	Miralles III-I-353
C747	27	Certificat d'òbit de Marquesa de Bertrolà esposa de Melcior de Bertolà	1604-03-10	Miralles III-I-353
C747	28	Albarà de Joan Bruguera i Pau Mateu sobre un cobrament de Bertrolà	1604-10-14	Miralles III-I-353
C747	29	Violari d' Antoni Bordoll de Llinars del Vallès	1604-12-13	Miralles III-I-353
C747	30	Sumari del Procès entre la Cartoixa de Montalegre i Bernat Bertrolà.	1605-07-18	Miralles III-I-353
C747	31	Albarà de Joan Bruguera i Pau Mateu. Bernat Bertrolà paga 3 quarteres de forment mesura vella de Granollers per censos de casa i terres de Llinars	1606-03-01	Miralles III-I-353
C747	32	Albarà de Jaume Salva, pvre. Beneficiat de Nostra Senyora i Sant Joan a la parròquia de Santa Maria de Llinars, rep de Bernat Bertrolà 3 lliures i 13 sous per cens al benefici	1611-04-19	Miralles III-I-353
C747	33	Debitori de Bernat Bertrolà a favor d'Antoni Riera i Miquel Lonell	1614-07-12	Miralles III-I-353
C747	34	Rebut de Lluís Corbera i Castellet, senyor de Llinars, a Bernat Bertrolà que paga el cens endarrerit de 10 quarteres de blat	1618-10-06	Miralles III-I-353
C747	35	Rebut a Bernat Bertrolà del procurador de Lluís Corbera i de Castellet, senyor de Llinars per censos	1620-08-18	Miralles III-I-353
C747	36	Liquidació dels bens de Bernat Bertrolà quondam	1621-1653	Miralles III-I-353
C747	37	Compte dels pagaments de Bertrolà a Pere Pau Lloses	1623-01-03	Miralles III-I-353
C747	38	Comptes dels pagaments de Bernat Bertrolà fets per Pere Pau Lloses, procurador seu	1623-02-03	Miralles III-I-353
C747	39	Comptes dels pagaments de Bernat Bertrolà	1623-02-23	Miralles III-I-353

Unit. Inst.	Camisa	Títol	Data	Nº. ordre antic
C747	40	Deutes d'Eugènia Bertrolà de Sastreria Mascaró	1623-03-23	Miralles III-I-353
C747	41	Albarà de Pau Serra de forment a favor del procurador de Bernat Bertrolà	1623-09-07	Miralles III-I-353
C747	42	Deutes d'Eugènia Bertrolà a Francesc Mascaró	1623-10-08	Miralles III-I-353
C747	43	Testament de Bernat Bertrolà	1624-09-02	Miralles III-I-353
C747	44	Còpia de la fundació de misses que fa Bernat Bertrolà a Sant Joan de Jerusalem de Bcn	1624-09-06	Miralles III-I-353
C747	45	Inventari rebut dels bens de Bernat Bertrolà	1624-09-30	Miralles III-I-353
C747	46	Rebut de Sebastià Xiquit de 17 sous pel combregar de la criada de la Sra. Bertrolà	1624-11-19	Miralles III-I-353
C747	47	Memorial de comptes del tutor dels pupils Bertrolà, Joan Antoni Melies	1625-09-25 1628-06-18	Miralles III-I-353
C747	48	Deutes d'Eugènia Bertrolà	1625-11-04	Miralles III-I-353
C747	49	Rebut de Carles Calders, marmessor d'Eugènia Bertrolà, en relació a la sepultura	1626-01-14	Miralles III-I-353
C747	50	Comptes de la sepultura d'Eugènia Bertrolà a Santa Maria del Mar	1626-01-15	Miralles III-I-353
C747	51	Rebut de Francesc Figarolla, gramaller, pel lloguer de gramalles per l'enterrament d'Eugènia Figarolla, esposa de Bertrolà	1626-01-21	Miralles III-I-353
C747	52	Albarà de Miquel Arella, protector dels minyons de l'hospital general per actes realitzats pels pupils Bertrolà a Carles de Calders i Vilafranca	1626-02-19	Miralles III-I-353
C747	53	Rebut de Maria de Fluvià del producte d'una venda a encant d'uns joiells a benefici dels pupils Bertrolà	1626-07-09	Miralles III-I-353
C747	54	Contracte matrimonial entre Jaume Rossell i Esperança Bertrolà (Sant Pere de Gelida)	1629-01-29	Miralles III-I-353
C747	55	Joan Castells, daurador, i Victòria, la seva esposa, venen a Carles Bertrolà un censal de pensió de 5 lliures sobre una casa al carrer dels Còdols	1631-10-07	Miralles III-I-353
C747	56	Concòrdia entre Bernat Bertrolà i els cònjuges Cabestany per un deute de censos	1631-10-07	Miralles III-I-353
C747	57	Albarà de Pau Canal?, candeler de cera, per la cera de la sepultura d'Eugènia Bertrolà	1631-11-16	Miralles III-I-353
C747	58	Partida de Taula (Banc) de Melcior Bertrolà de 1594, exhibida el dia de la data	1633-08-07	Miralles III-I-353
C747	59	Venda del Mas Ferros de la parròquia de Llinars feta per Carles de Bertrolà a Lluís de Corbera i Castellet	1635-01-28	Miralles III-I-353

Unit. Inst.	Camisa	Títol	Data	Nº. ordre antic
C747	60	Compte de les medicines comprades pels germans Carles i Maria Bertrolà a Joaquim Fontana, apotecari	1635-1636	Miralles III-I-353
C747	61	Concòrdia entre Carles Bertrolà i Francesc Ordano, per un censal venut al darrer	1635-02-14	Miralles III-I-353
C747	62	Les alienacions fetes per Carles Bertrolà y de Calders dels bens de l'heretat de Bernat Bertrolà, son pare	1636-03-29	Miralles III-I-353
C747	63	Lletra de canvi de Joaquim Fontana de 102 lliures a favor de Carlos Bastida	1638-10-22	Miralles III-I-353
C747	64	Debitori a favor de Carles de Bertrolà i Calders	1638-10-22	Miralles III-I-353
C747	65	Concòrdia entre els hereus de Bertrolà i Esperança Rosell	1638-06-13	Miralles III-I-353
C747	66	Carles de Bertrolà reconeix la venda que fan els seus tutors del Mas Bordoy de Llinars a Jeroni Bordoy	1647-12-19	Miralles III-I-353
C747	67	Encant dels bens de Carles Bertrolà	1653-03-04	Miralles III-I-353
C747	68	Castell i terme de Llaneres. Sumari del procés de Pau d'Àger contra la marmessoria del testament de Carles Bertrolà Calders	1656-10-05	Miralles III-I-353
C747	69	Renunciatio d'Esperança Rosell de les cases del carrer Cotoners (abans dels Vigatans)	1658-09-01	Miralles III-I-353
C747	70	Insolutium datio dels bens de Bernat Bertrolà en favor de la Comunitat del Pi	1661-04-24	Miralles III-I-353
C747	71	Cessió de l'heretat de Bernat Bertrolà a la Comunitat del Pi	1661-04-24	Miralles III-I-353
C747	72	Acte de possessió de la Comunitat del Pi de la torre i el molí amb les seves terres plantades d'arbres fruiters i vinya que Bernat Bertrolà tenia a Sant Joan d'Horta	1661-04-25	Miralles III-I-353
C747	73	Acte de possessió de la Comunitat del Pi de la casa de Bertrolà al carrer de Sant Cugat del Rec	1661-04-25	Miralles III-I-353
C747	74	Concòrdia entre els marmessors de Carles Bertrolà, senyor de Llanera i el convent de la Mercè	1661-10-29	Miralles III-I-353
C747	75	Plet entre la Cúria Episcopal Tarraconense i la Reial Audiència de Barcelona sobre l'herència de Carles Bertrolà i Calders	1662-09-27	Miralles III-I-353
C747	76	Compte del que ha gastat la Comunitat del Pi en relació a l'herència de Carles Bertrolà contra Francesc Ordano	1663-02-15	Miralles III-I-353
C747	77	Establiment d'un cens fet per la Comunitat del Pi a Bernat Bertrolà sobre unes cases al carrer de Sant Cugat, a tocar del cementiri de l'esmentada parròquia	1663-08-29	Miralles III-I-353

Unit. Inst.	Camisa	Títol	Data	Nº. ordre antic
C747	78	Venda feta pel Rector i Comunitat del Pi d'un cens heretat de Bernat Bertrolà	1664-11-29	Miralles III-I-353
C748	1	Llibre on estan continuades les rendes i bens immobles de Melcior Bertrolà	1593	Miralles III-II-353Bis
C749	1	Llibre d'Albarans de Melcior Bertrolà	1587-1629	
C749	2	Comptes i albarans dels pagaments fets a Bernat Bertrolà per Pau Llors	1623	
C749	3	Llibre Major de Bernat Bertrolà	1599	
C749	4	Col·lecció de documents, Apoques, inventaris, plets, etc. relatius a l'herència de Melcior Borràs	1603-1616	
C749	5	Comptes de la Bolla de Tortosa	1587-1590	
C749	6	Comptes de la Bolla de Tortosa	1590-1593	
C749	7	Comptes de la Bolla de Tortosa	1595-1596	